

TÜRKİYE'DEKİ ÖZEL KATILIM BANKALARININ ÜÇ AYLIK PERİYOTLARLA 2014-2016 DÖNEMİNDE KARLILIKLARININ ORAN ANALİZİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ*

*Inspection of Private Participation Bank Profitability In Turkey
Based On Quarterly Data For Period of 2014-2016*

Yrd. Doç Dr. Servet ÖNAL

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme,
servetonal@osmaniye.edu.tr, Osmaniye/Türkiye

Arş. Gör. Murat MAT

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme,
murat.mat@osmaniye.edu.tr, Osmaniye/Türkiye

Onal, S. & Mat, M. (2017). "Türkiye'deki Özel Katılım Bankalarının Üç Aylık Periyotlarla 2014-2016 Döneminde
Karlılıklarının Oran Analizi Yöntemiyle İncelenmesi", Vol:3, Issue:16; pp:87-94 (ISSN:2149-8598)

ARTICLE INFO

Article History

Makale Geliş Tarihi

Article Arrival Date

11/09/2017

Makale Yayın Kabul Tarihi

The Published Rel. Date

15/11/2017

Anahtar Kelimeler

Katılım Bankacılığı,
Karlılık, Oran Analizi

Keywords

Participation Banks,
Profitability, Ratio Analysis

ÖZ

Ülkemizde katılım bankalarının, sektör içerisindeki paylarını ve aktif büyüklüklerini yüksek bir ivmeyle arttırmıştır. 2000 yılından bu yana, katılım bankacılığı sektörü yıllık ortalama yaklaşık %23'lük büyüme hızı göstermiştir. Faizsiz bankacılık prensiplerine göre faaliyet sürdüren katılım bankalarının sektör içerisindeki paylarının artması, finansal piyasaların gelişmesi ve atıl olan mali kaynakların sisteme kazandırılması açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada, katılım bankacılığı sektöründe faaliyet gösteren bankalardan Albaraka Türk, Kuveyt Türk ve Türkiye Finans'ın 2014-2016 yılları arasındaki karlılıklarının karşılaştırılması olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada kullanılan veriler, Türkiye Katılım Bankaları Birliği'nin yayınlamış olduğu istatistiklerden ve bankalara ait finansal tablolardan elde edilmiştir. Çalışmada, bankaların karşılaştırılmasında kolay anlaşılır ve yaygın bir metod olmasından dolayı oran analizi kullanılmıştır. Oranlar çeyreklik dönemler bazında hesaplanmıştır. Çalışmada bankaların karlılıklarının incelenmesinde karlılık oranlarından öz kaynak karlılığı, aktif karlılığı, şube karlılığı ile takipteki kredilerin toplam kredilere oranı, sermaye yeterliliği oranı, net faiz gelirlerinin toplam aktife oranı ve faiz dışı gelirlerin aktif toplama oranı, faaliyet gelirlerinin toplam aktife oranı, diğer faaliyet giderlerinin toplam faaliyet gelirlerine oranı, kredi değer düşüklüğü karşılığının faaliyet gelirlerine oranı değişkenleri kullanılmıştır. Katılım bankalarının bankacılık sektörü içindeki payının tedrici olarak %5'den %15'e çıkarılması planlanmaktadır. Bu çalışmanın katılım bankalarının sağlıklı büyümesinde önemli katkılar sunacağı öngörülmektedir.

ABSTRACT

Islamic (participation) banks in our country has increased the market share and their asset size in banking sector with high growth rate. Since 2000, Islamic banking sector has grown with an average 23 %. The increase in the share of banks, which maintain activity according to the principles of interest-free banking in the banking sector, is important for the development of financial markets and bringing the idle financial resources into the system. In this study, it is aimed to evaluate the profitability of private Islamic banks which are Albaraka Türk, Kuveyt Türk and Türkiye Finans between the years 2014-2016 in comparative. The data used in the study were obtained from the statistics published by the Association of the Participation Banks of Turkey and from the financial statements of the banks. In the study, ratio analysis is preferred because it is an easy to understand and a common method. The financial ratios are calculated on the quarterly basis. In the study, the financial ratios which are used to analyze the profitability of the banks are the return on equity, return on assets, profit per branch, ratio of non-performing loan to total loan, capital adequacy ratio, ratio of net interest revenue to total assets, non-interest income to total assets, operating income to total assets, other operating costs to total operating revenue, ratio of allowance for decrease in value of credits to operating revenue. It is planned to increase gradually the share of participation banks within the banking sector from 5% to 15%. It is anticipated that this study will provide significant contributions to the healthy growth of participation banks.

1. GİRİŞ

Ülkemizde, yaklaşık 30 yıllık geçmişi olan faizsiz esaslara göre finansman sağlayan kurumlar banka kimliğine kavuşmadan önce "Özel Finansman Kurumları" adıyla anılmıştır. Özel Finans Kurumları adıyla faaliyet gösteren kurumlara yatırılan mevduatların devlet güvencesinde yer almaması ve bu

*Bu çalışma 11-14 Mayıs 2017 tarihleri arasında Gaziantep'te düzenlenen AL-FARABİ Kongresinde sunulan çalışmanın genişletilerek hazırlanmıştır.

kurumlardan ülkemizde güçlü olarak addedilen kurumlardan birinin iflası çok sayıda kişiyi mağdur etmiş ve en kötüsü de sisteme olan güven azaltmıştır (Cihangir ve Gemici, 2017: 111).

İslami usullere göre faaliyet gösteren kurumlar, atıl olan kaynakların finans sistemine kazandırılması ve finansman kaynaklarının çeşitliliği adına önem taşımaktadır. Ancak, bu kurumların “banka” unvanına sahip olmaması, bu kurumların amaçlanan faydayı sağlayamamasına yol açmıştır. Faaliyetleri itibariyle banka niteliğinde olan “Özel Finansman Kurumları” 2005 yılında 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu kapsamına alınarak banka statüsü kazanmıştır. Bu kurumların, “banka” statüsü ve unvanını kazanması sistemin daha hızlı gelişmesini sağlamıştır (TKBB, 2014).

Katılım bankalarının toplam aktif büyüklüğü ise banka kabul edildikleri 2005 yılından bu yana yıllık ortalama %26,58’lik bir büyüme ile 2016 yılında yaklaşık 133 milyar TL’lik değere ulaşmıştır (TKBB, 2016). 2001 yılında bankacılık sektöründe toplanan fonlardaki payı %1,28 iken, bu pay 2016 yılında %5,58’e ulaşmıştır (TKBB, 2016). Türkiye’de devletin kurduğu kamusal sermayeli katılım bankaları ile birlikte, katılım bankacılığının Türkiye’de sektör içerisindeki payını arttırması beklenmektedir (Cihangir ve Gemici, 2017: 112).

Katılım bankacılığı, küresel olarak da hızlı bir büyüme göstermektedir. Dünya genelinde Katılım bankalarının varlıkları 2010 yılından 2014 yılına kadar geçen sürede yıllık ortalama %16’lık bir büyüme göstermiştir. Dünya’da katılım bankacılığı varlıklarının en büyük olduğu Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Kuveyt, Bahreyn ve Umman’ın üyesi olduğu Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi; 606 milyar dolarlık büyüklüğü ile Dünya’daki katılım bankacılığındaki toplam varlıkların yaklaşık %69’una sahiptir. Türkiye’nin Dünya genelindeki katılım bankacılarının toplam aktifleri içerisindeki payı %5,1’dir (E&Y, 2016).

Katılım bankalarının ülke ekonomisine çeşitli katkıları vardır. Finansal sisteme girmeyen fonları sisteme kazandırması ve tasarruf sahiplerine kazanç sunması, gelir dağılımını düzenleyici etkileri, reel sektöre finanse ederek ekonomiye olan katkıları, kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin kayıt altına alınması, Kurumlar Vergisi, KDV, KKDF ve BSMV ödeyerek kamu maliyesine olan katkıları, reel sektöre doğrudan aktarılan fonlar vasıtasıyla istihdamın sürekliliği ve artışı ile sosyo-kültürel faaliyetlere katkıları katılım bankacılığının ülke ekonomisine olan katkıları olarak sayılabilir (Ece, 2011: 4).

Kar ve zarara katılma esasına dayanan ve risk paylaşımını temel alan sistem, dünyada daha çok faizsiz bankacılık ya da İslami bankacılık olarak bilinirken, ülkemizde Katılım Bankacılığı olarak bilinmektedir (Parlakkaya ve Çürük, 2011:397). Katılım bankaları, fonksiyonları itibariyle geleneksel bankalara benzemek ile birlikte, katılım bankacılığı ile geleneksel bankacılık arasındaki farklar ana faaliyetleri olan fon toplama ve fon kullandırma yöntemlerinde ortaya çıkmaktadır (TKBB, 2015). Katılım bankaları kar-zarar ortaklığı prensibine göre, geleneksel bankalar ise faiz esasına göre faaliyet göstermektedir (Toraman, Ata ve Buğan, 2015:302). Uygulamada katılım bankalarının, yaklaşık %90 oranında murabaha yöntemiyle fon kullandığı görülmektedir (Özulucan ve Deran, 2009:105). Murabaha, “sermaye sahibinin bir malı satın alıp belli bir kar payı ekleyerek müşterisine vadeli olarak satması” şeklinde tanımlanabilir (Kalaycı, 2013: 63).

2. VERİLER VE YÖNTEM

Çalışmada, 2014-2016 yılları arasında Türkiye’de faaliyet gösteren özel katılım bankalarından Albaraka Türk, Kuveyt Türk ve Türkiye Finans’ın çeyreklik verileri kullanılmıştır. Çalışmada oran analizi kullanılmış olup, oranların hesaplanmasında kullanılan veriler Türkiye Katılım Bankaları Birliği’nin yayınlamış olduğu istatistiklerden ve incelenen bankalara ait finansal tablolardan elde edilmiştir. Çalışmada kullanılan oranlar;

- ✓ Öz kaynak Karlılığı (Net Dönem Karı/ Öz kaynaklar),
- ✓ Aktif Karlılığı (Net Dönem Karı/ Aktif Toplam)
- ✓ Şube Başına Net Kar (Net Dönem Karı/ Şube Sayısı)
- ✓ Sermaye Yeterlilik Oranı (Öz kaynaklar/ Toplam Aktifler)
- ✓ Net Kar Payı Gelirleri/ Toplam Aktifler
- ✓ Kar Payı Dışı Gelirler/ Toplam Aktifler
- ✓ Faaliyet Gelirleri/ Toplam Aktifler (Net Kar payı Gelirleri+Kar Payı Dışı Gelirler/ Toplam Aktifler)
- ✓ Takipteki Krediler/ Toplam Krediler

- ✓ Kredi Değer Düşüklüğü Karşılığı/ Faaliyet Gelirleri
- ✓ Diğer Faaliyet Giderleri/ Toplam Faaliyet Gelirleri

3. ORANLAR VE DEĞERLENDİRMESİ

Tablo 1: Öz kaynak Karlılığı (%)

Bankalar	2014 1.Ç	2014 2.Ç	2014 3.Ç	2014 4.Ç	2015 1.Ç	2015 2.Ç	2015 3.Ç	2015 4.Ç	2016 1.Ç	2016 2Ç	2016 3Ç	2016 4Ç
Albaraka Türk	4,02	3,52	3,93	3,89	3,47	4,10	3,63	4,33	2,98	3,01	2,27	1,70
Kuveyt Türk	3,37	3,33	3,70	2,85	3,23	3,31	4,10	3,04	3,55	3,56	4,79	2,58
Türkiye Finans	3,35	3,03	3,00	2,52	2,01	1,50	1,96	2,53	2,50	2,48	2,03	1,26
Ortalama	3,58	3,29	3,54	3,08	2,90	2,97	3,23	3,30	3,01	3,02	3,03	1,85

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde; 2014-2016 yılları arasında genel olarak incelenen özel katılım bankalarının öz kaynak karlılıklarının düştüğünü söylemek mümkündür. 2014'ün 1. çeyreğinde % 3.58 olan ortalama değer 2016'nın son çeyreğinde % 1,85 seviyesine gerilemiştir. İncelenen Bankaların ilgili dönemdeki ortalama öz kaynak karlılığı incelendiğinde, Kuveyt Türk'ün öz kaynak karlılığında % 3,45 ortalama ile en yüksek ve Türkiye Finans'ın ise en 2,35 ile düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Albaraka Türk ise % 3,40'lık ortalama ile öz kaynak karlılığında ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 2: Aktif Karlılık (%)

Bankalar	2014 1.Ç	2014 2.Ç	2014 3.Ç	2014 4.Ç	2015 1.Ç	2015 2.Ç	2015 3.Ç	2015 4.Ç	2016 1.Ç	2016 2Ç	2016 3Ç	2016 4Ç
Albaraka Türk	0,35	0,29	0,30	0,30	0,25	0,29	0,24	0,31	0,22	0,22	0,18	0,12
Kuveyt Türk	0,29	0,31	0,33	0,25	0,28	0,27	0,31	0,25	0,30	0,30	0,41	0,21
Türkiye Finans	0,33	0,28	0,27	0,24	0,18	0,13	0,16	0,21	0,22	0,22	0,20	0,12
Ortalama	0,35	0,29	0,30	0,30	0,25	0,29	0,24	0,25	0,22	0,22	0,18	0,15

İncelenen katılım bankalarının dönemler itibariyle aktif karlılık oranları incelendiğinde, bankaların ortalama olarak bir düşüş eğiliminde olduğu görülmektedir. Kuveyt Türk'ün öz kaynak karlılığında olduğu gibi aktif karlılıkta da genel olarak yüksek performans gösterdiği görülmektedir. Albaraka Türk ise ortalama aktif karlılıkta ikincidir. Türkiye Finans ise ortalama olarak en düşük değere sahiptir. İncelenen dönemde aktif karlılığında, Kuveyt Türk ortalama olarak %0,29 ile birinci, Albaraka Türk % 0,26 ile ikinci ve Türkiye Finans ise % 0,21 ile üçüncü konumdadır.

Tablo 3: Şube Başına Net Kar (bin TL)

Bankalar	2014 1.Ç	2014 2.Ç	2014 3.Ç	2014 4.Ç	2015 1.Ç	2015 2.Ç	2015 3.Ç	2015 4.Ç	2016 1.Ç	2016 2Ç	2016 3Ç	2016 4Ç
Albaraka Türk	364	320	348	345	305	372	340	427	296	307	236	181
Kuveyt Türk	296	338	368	279	312	317	394	288	343	347	482	262
Türkiye Finans	339	311	301	284	227	172	223	296	303	312	260	160
Ortalama	333	323	339	303	281	287	319	337	314	322	326	201

İncelenen katılım bankalarının ortalama şube başına düşen karları incelendiğinde, ortalamada dalgalı da olsa bir düşüş eğilimi görülmektedir. Bankaların oranlarına baktığımızda, Kuveyt Türk yükselen net karlarının etkisiyle şube başına net kar oranında da, incelenen dönem içerisinde ortalama 356 bin TL'lik kar ile en karlı bankadır. Türkiye Finans'ın ve Albaraka Türk'ün ise şube sayılarını Kuveyt Türk'e göre daha düşük bir hızla arttırmış olmalarına rağmen; net kardaki hafif düşüş eğiliminden dolayı şube başına karda Kuveyt Türk'ün gerisindedir. Albaraka Türk bu dönemde 320 bin TL ortalama kar ile ikinci konumdadır. Türkiye Finans ise 266 bin TL ile son sırada yer almaktadır.

Tablo 4: Öz kaynaklar/ Toplam Varlıklar (%)

Bankalar	2014 1.Ç	2014 2.Ç	2014 3.Ç	2014 4.Ç	2015 1.Ç	2015 2.Ç	2015 3.Ç	2015 4.Ç	2016 1.Ç	2016 2.Ç	2016 3.Ç	2016 4.Ç
Albaraka Türk	8,6	8,40	7,60	7,80	7,30	7,00	6,70	7,10	7,30	7,40	7,80	6,93
Kuveyt Türk	8,59	9,35	8,99	8,88	8,62	8,04	7,64	8,09	8,34	8,33	8,52	8,06
Türkiye Finans	9,83	9,11	8,90	9,41	8,73	8,69	8,31	8,70	8,86	8,90	9,74	9,38
Ortalama	9,01	8,95	8,50	8,70	8,22	7,91	7,55	7,96	8,17	8,21	8,69	8,12

İncelenen bankaların öz kaynaklar/toplam varlıklar oranına bakıldığında, incelenen dönemde oranın bir düşüş eğiliminde olduğu görülmektedir. Bankaların öz sermaye yeterlilikleri bankaların güvenle faaliyetlerini sürdürebilmeleri adına önem taşımaktadır. Öz kaynakların toplam varlıklara oranında ortalama olarak Türkiye Finans % 9,05'lik ortalama ile en yüksek değere sahiptir. Kuveyt Türk % 8,45 ile ikinci, Albaraka Türk % 7,49 ile üçüncü konumdadır.

Tablo 5: Net Kar Payı Gelirleri/ Toplam Aktif (%)

Bankalar	2014 1.Ç	2014 2.Ç	2014 3.Ç	2014 4.Ç	2015 1.Ç	2015 2.Ç	2015 3.Ç	2015 4.Ç	2016 1.Ç	2016 2.Ç	2016 3.Ç	2016 4.Ç
Albaraka Türk	0,82	0,95	0,79	0,86	0,77	0,81	0,80	0,82	0,96	0,90	0,75	0,81
Kuveyt Türk	0,8	0,89	0,92	0,98	0,90	0,92	0,89	0,94	0,97	0,95	0,93	0,86
Türkiye Finans	0,91	0,85	0,88	0,95	0,87	0,89	0,92	1,01	1,03	0,97	1,00	0,87
Ortalama	0,86	0,90	0,86	0,93	0,85	0,87	0,87	0,92	0,99	0,94	0,90	0,85

Bu oran, ucuz fon toplama ve toplanan fonların etkin bir biçimde kullandırma başarısını göstermektedir. İncelenen katılım bankalarının dönemler itibariyle net kar payı gelirleri/ toplam aktif oranı incelendiğinde, son üç çeyrekte ortalama düşüş görülmektedir. Net kar payı gelirleri/ toplam aktif oranında Türkiye Finans'ın incelenen dönem içerisinde % 0,93 ortalama ile önde olduğu görülmektedir. Kuveyt Türk'ün de ilgili dönemde % 0,92 ortalama ile Türkiye Finans'a yakın olduğu görülmektedir. Albaraka Türk ise incelenen dönem içerisinde 0,84 ortalama ile net kar payının toplam aktife oranı en düşük bankadır.

Tablo 6: Kar Payı Dışı Gelirler/ Toplam Aktif (%)

Bankalar	2014 1.Ç	2014 2.Ç	2014 3.Ç	2014 4.Ç	2015 1.Ç	2015 2.Ç	2015 3.Ç	2015 4.Ç	2016 1.Ç	2016 2.Ç	2016 3.Ç	2016 4.Ç
Albaraka Türk	0,49	0,36	0,26	0,28	0,33	0,33	0,15	0,28	0,30	0,26	0,25	0,33
Kuveyt Türk	0,49	0,36	0,24	0,30	0,39	0,28	0,28	0,33	0,33	0,40	0,36	0,28
Türkiye Finans	0,36	0,30	0,33	0,16	0,25	0,20	0,17	0,14	0,32	0,44	0,26	0,38
Ortalama	0,45	0,34	0,28	0,25	0,32	0,27	0,20	0,25	0,32	0,37	0,29	0,33

İncelenen bankaların kar payı dışı gelirlerinin toplam aktife oranına bakıldığında, ilgili dönemde ortalama oranın dalgalı bir hareket izlediği görülmektedir. İncelenen dönem itibariyle, Kuveyt Türk, kar payı dışı gelirlerin toplam aktife oranında % 0,36 ortalama ile birinci sırada yer almaktadır. Albaraka Türk, % 0,30 ortalama ile ikinci sırada yer alırken; Türkiye Finans ise kar payı dışı gelirlerin toplam aktife oranında % 0,28 ile en düşük ortalamaya sahip bankadır.

Tablo 7: Faaliyet Gelirleri / Toplam Aktif (%)

Bankalar	2014 1.Ç	2014 2.Ç	2014 3.Ç	2014 4.Ç	2015 1.Ç	2015 2.Ç	2015 3.Ç	2015 4.Ç	2016 1.Ç	2016 2.Ç	2016 3.Ç	2016 4.Ç
Albaraka Türk	1,31	1,31	1,05	1,14	1,10	1,14	0,95	1,10	1,26	1,16	1,00	1,14
Kuveyt Türk	1,35	1,25	1,16	1,28	1,29	1,20	1,17	1,27	1,30	1,35	1,29	1,14
Türkiye Finans	1,27	1,15	1,21	1,11	1,12	1,09	1,09	1,15	1,35	1,41	1,26	1,25
Ortalama	1,31	1,24	1,14	1,18	1,17	1,14	1,07	1,17	1,31	1,31	1,19	1,18

Faaliyet gelirlerinin toplam aktife oranı, incelenen dönemde ortalamanın dalgalı olmakla birlikte hafif bir düşüş eğilimi gösterdiği görülmektedir. Kuveyt Türk faaliyet gelirlerinde incelenen dönem itibarıyla %1,25 ortalama ile birinci konumdadır. Ardından, Türkiye Finans %1,20 ortalama ile ikinci sırada yer almaktadır. Albaraka Türk ise %1,13'lük ortalama ile üçüncü sıradadır. Türkiye Finans'ın faaliyet gelirlerinde Albaraka Türk'ten daha önde yer almasına rağmen Türkiye Finans'ın karlılık oranlarında sonuncu olmasında gider kalemleri etkili olmuştur.

Tablo 8: Diğer Faaliyet Giderleri/ Toplam Faaliyet Gelirleri (%)

Bankalar	2014 1.Ç	2014 2.Ç	2014 3.Ç	2014 4.Ç	2015 1.Ç	2015 2.Ç	2015 3.Ç	2015 4.Ç	2016 1.Ç	2016 2.Ç	2016 3.Ç	2016 4.Ç
Albaraka Türk	55,0	46,3	50,3	53,9	56,4	52,9	55,7	48,7	56,6	53,5	54,5	50,2
Kuveyt Türk	52,6	52,0	53,6	53,8	53,2	52,3	48,0	49,2	50,9	47,1	46,0	52,0
Türkiye Finans	49,1	53,1	47,0	50,2	48,9	50,7	46,7	44,7	40,1	37,6	44,1	42,6
Ortalama	52,2	50,5	50,3	52,6	52,8	51,9	50,1	47,5	49,2	46,1	48,2	48,3

İncelenen bankaların ilgili dönemdeki diğer faaliyet giderleri/ toplam faaliyet gelirleri oranlarına bakıldığında ortalama da bir düşüş eğilimi olduğu görülmektedir. Bu bakımdan, incelenen özel katılım bankalarının gelirlerinin daha az bir kısmını diğer faaliyet giderleri olarak harcadığı görülmektedir. Bankaların diğer faaliyet giderleri hesabı içerisindeki en önemli kalemi personel giderleri oluşturmaktadır. Personel giderlerinin ardından en önemli gider kalemi ise işletme giderleridir. Türkiye Finans, incelenen dönemde %46,28 ile en düşük diğer faaliyet giderleri/ toplam faaliyet gelirleri oranına sahiptir. Türkiye Finans'ı sırasıyla, %50,94 ile Kuveyt Türk ve %52,84 ile Albaraka Türk izlemektedir.

Tablo 9: Takipteki Krediler/Toplam Krediler (%)

Bankalar	2014 1.Ç	2014 2.Ç	2014 3.Ç	2014 4.Ç	2015 1.Ç	2015 2.Ç	2015 3.Ç	2015 4.Ç	2016 1.Ç	2016 2.Ç	2016 3.Ç	2016 4.Ç
Albaraka Türk	2,30	2,30	2,20	2,10	2,30	2,50	2,70	2,50	2,90	3,70	4,80	5,06
Kuveyt Türk	2,46	2,46	2,35	2,33	2,32	2,60	2,60	1,71	1,92	2,00	2,15	2,63
Türkiye Finans	2,65	2,74	2,28	2,59	3,08	3,67	4,29	4,63	5,15	4,65	5,82	5,42
Ortalama	2,47	2,50	2,28	2,34	2,57	2,92	3,20	2,95	3,32	3,45	4,26	4,37

İncelenen bankaların ilgili dönemdeki takipteki krediler/toplam krediler oranlarına bakıldığında, ortama olarak oranda bir artış olduğu görülmektedir. Kuveyt Türk incelenen bankalar içerisinde ilgili dönemde %2,29 ortalama ile en düşük takipteki krediler oranına sahip bankadır. Albaraka Türk'ün ise incelenen dönemdeki ortalama oranı %2,95'dir. Türkiye Finans %3,91 ortalama ile takipteki kredi oranı en yüksek bankadır. Türkiye Finans'ın takipteki krediler oranında hızlı bir artış görülmektedir. İncelenen dönemin başında %2,65 olan takipteki krediler oranı 2016'nın son çeyreğinde %5,42'ye ulaşmıştır. Albaraka Türk'ün de 2016 yılında takipteki krediler oranında hızlı bir artış yaşanmıştır. Takipteki kredilerdeki artış, kredi değer düşüklüğü giderlerini arttırmaktadır. Bu bakımdan, takipteki kredilerin toplam kredilere oranı bankanın karlılığı açısından önem taşımaktadır.

Tablo 10: Kredi Değer Düşüklüğü Karşılığı/ Faaliyet Gelirleri (%)

Bankalar	2014 1.Ç	2014 2.Ç	2014 3.Ç	2014 4.Ç	2015 1.Ç	2015 2.Ç	2015 3.Ç	2015 4.Ç	2016 1.Ç	2016 2.Ç	2016 3.Ç	2016 4.Ç
Albaraka Türk	10,5	24,8	13,3	12,1	14,4	15,5	12,6	9,1	20,1	22,4	26,3	38,5
Kuveyt Türk	21,2	14,9	12,4	20,7	19,1	19,9	19,4	27,1	20,9	25,4	14,7	28,8
Türkiye Finans	18,2	16,7	24,9	22,3	31,4	33,7	34,4	30,7	38,7	39,3	37,0	45,8
Ortalama	16,6	18,8	16,8	18,3	21,7	23,0	22,1	22,3	26,6	29,0	26,0	37,7

Tablo 10'daki incelenen özel katılım bankalarına ait kredi değer düşüklüğünün toplam faaliyet gelirlerine oranı ortalama olarak ilgili dönemde artış göstermiştir. Tablo 9'daki ilgili bankaların

takipteki krediler oranındaki artışlar kredi değer düşüklüğü karşılığı giderlerini arttırmıştır. Türkiye Finans, incelenen bankalar içerisinde ilgili dönemde ortalama olarak kredi değer düşüklüğü karşılığının faaliyet gelirlerine olan oranının en yüksek olduğu bankadır. Türkiye Finans'ın ilgili dönemde faaliyet gelirlerinin ortalama %31,14'ünü kredi değer düşüklüğü karşılığı olarak ayırmıştır. Albaraka Türk 2016 yılında kredi değer düşüklüğü oranı artış gösterse de, ilgili dönemde %18,34 ortalama ile en düşük orana sahiptir. Kuveyt Türk ise %20,42'lik ortalama ile ikinci konumdadır. Kuveyt Türk 2016 yılında, dört çeyreğin ortalamalarına bakıldığında, kredi değer düşüklüğü giderlerinin faaliyet gelirlerine oranı en düşük olan bankadır. Bu durum bankanın karlılığına pozitif katkı sağlamıştır.

Tablo 11: Oranların Periyot Ortalamaları

	Albaraka Türk	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ortalama
Öz kaynak Karlılığı (%)	3,40	3,45	2,35	3,06
Aktif Karlılığı (%)	0,26	0,29	0,21	0,25
Şube Başına Kar	320 bin	356 bin	266 bin	314 bin
Öz kaynaklar/Toplam Varlıklar (%)	7,49	8,45	9,05	8,33
Net Kar Payı Gelirleri/Toplam Aktif (%)	0,84	0,92	0,93	0,89
Kar Payı Dışı Gelirler/ Toplam Aktif (%)	0,30	0,34	0,28	0,31
Faaliyet Gelirleri/ Toplam Aktif (%)	1,13	1,25	1,20	1,23
Diğer Faaliyet Giderleri/ Toplam Faaliyet Gelirleri(%)	52,87	50,94	46,28	50,03
Takipteki Krediler/Toplam Krediler (%)	2,95	2,29	3,91	3,05
Kredi Değer Düşüklüğü Karşılığı/ Faaliyet Gelirleri (%)	18,34	20,42	31,14	23,3

Tablo 11'de incelenen katılım bankalarının ilgili dönem itibariyle ortalama oranlarının ortalama değerleri verilmiştir. Ayrıca tabloda incelenen katılım bankalarının ilgili dönem itibariyle ortalama değerleri yer almaktadır. Buna göre incelenen katılım bankalarının ortalama öz kaynak karlılığı değeri 3,06'dır. Buna göre, incelenen bankaların ilgili dönemdeki öz kaynak karlılığında Kuveyt Türk (% 3,45) birinci, Albaraka Türk (% 3,40) ikinci, Türkiye Finans (%2,35) ise sonuncu konumdadır.

Özel katılım bankaların aktif karlılık oranları incelendiğinde öz kaynak karlılığındaki sıralamanın değişmediği görülmektedir. Kuveyt Türk'ün (%0,29) e birinci sıradaki yerini korumaktadır. Albaraka Türk (%0,26) ikinci ve Türkiye Finans (%0,21) ise üçüncü sırada yer almaktadır.

Şube başına kar rakamlarında da benzer bir tablo görülmektedir. Kuveyt Türk şube başına 356 bin TL kar ortalamasıyla çalışırken, Albaraka Türk ilgili dönemde ortalama 320 bin TL, Türkiye Finans ise 266 bin TL kar etmiştir.

Öz kaynakların toplam varlıklara oranına bakıldığında, Türkiye Finans (% 9,05) ile en yüksek değere sahip bankadır. Kuveyt Türk (% 8,45) ise ikinci konumda yer almaktadır. Albaraka Türk (%7,49) ise incelenen bankalar içerisinde en düşük ortalamaya sahip bankadır.

Net kar payı gelirlerinin toplam aktife oranları incelendiğinde ise Türkiye Finans (% 0,93) birinci sırada yer almaktadır. Kuveyt Türk (% 0,92) ise Türkiye Finans'a yakın olmakla beraber ikinci konumdadır. Albaraka Türk (% 0,84) net kar payı gelirlerinin toplam aktife oranında ortalama olarak en düşük orana sahip bankadır.

Kar payı dışı gelirlerin toplam aktife oranına bakıldığında, Kuveyt Türk (% 0,34) birinci sırada yer almaktadır. Albaraka Türk (% 0,30) ile ikinci konumdadır. Türkiye Finans (% 0,28) ise son sırada yer almaktadır.

Kar payı gelirleri ile kar payı dışı gelirlerin toplamı olan faaliyet gelirlerinin aktif toplama oranları incelendiğinde, Kuveyt Türk (% 1,25) birinci sırada yer almaktadır. Türkiye Finans (% 1,20) ikinci sırada iken Albaraka Türk (1,13) üçüncü sırada bulunmaktadır. Türkiye Finans faaliyet gelirleri oranında Albaraka Türk'ün önünde yer alması rağmen, aktif karlılık ve öz kaynak karlılığında son sırada bulunmaktadır. Türkiye Finans'ın gelir yaratamamasından ziyade harcamalarındaki yükseklik nedeniyle bu sonuç ortaya çıkmıştır.

Diğer faaliyet giderlerinin toplam faaliyet gelirlerine oranı incelendiğinde, Türkiye Finans'ın (% 46,28) en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Kuveyt Türk (% 50,94), diğer faaliyet giderlerinin faaliyet gelirlerine oranında ikinci sırada yer almaktadır. Albaraka Türk (% 52,87) ile bu oranın en yüksek olduğu özel katılım bankasıdır.

Takipteki kredilerin toplam kredilere oranı incelendiğinde, Kuveyt Türk (% 2,29) ile en düşük ortalamaya sahip bankadır. Albaraka Türk (% 2,95) ise ikinci konumda yer almaktadır. Türkiye Finans (%3,91) ise en yüksek takipteki krediler/ toplam krediler oranına sahiptir. Kuveyt Türk'ün incelenen dönemde takipteki krediler oranının düşük seyir etmiş olması bankanın karlılığını olumlu şekilde etkilemiştir.

Kredi değer düşüklüğü karşılığının faaliyet gelirlerine oranı incelendiğinde ise, Albaraka Türk (% 18,34) incelenen dönem içerisinde ortalama en düşük kredi değer düşüklüğü karşılığının faaliyet gelirlerine oranına sahiptir. Kuveyt Türk (% 20,42) oran olarak Albaraka Türk'e yakın olmasına rağmen ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye Finans (% 31,14) ile en yüksek orana sahiptir. Türkiye Finans'ın ortalama değerinin yüksek olması ilgili dönemdeki karlılığını düşürmüştür.

4. SONUÇ

Özel katılım bankalarının, incelenen dönemde karlılık oranlarında ortalama olarak bir düşüş olduğu görülmektedir. İncelenen bankaların ortalama öz kaynak karlılığı ve aktif karlılıklarında düşüş eğilimi mevcuttur. Kuveyt Türk'ün öz kaynak karlılığında olduğu gibi aktif karlılıkta da genel olarak yüksek performans gösterdiği görülmektedir. Albaraka Türk karlılık oranlarında ortalama olarak ikinci konumdadır. Türkiye Finans ise ortalama olarak en düşük değere sahiptir. Türkiye Finans'ın ilgili dönemde karlılık oranlarında bir düşüş görülmektedir.

İncelenen katılım bankalarının dönemler itibariyle net kar payı gelirleri/ toplam aktif oranı incelendiğinde, son çeyrekte bir düşüş görülmekle beraber genel olarak ortalama değerlerde dalgalı ve yatay bir seyir izlediği görülmektedir. Net kar payı gelirleri/ toplam aktif oranında Türkiye Finans'ın önde olduğu görülmektedir. Kuveyt Türk'ün de ilgili dönemdeki ortalama değerinin Türkiye Finans'a yakın olduğu görülmektedir. İncelenen bankalar içerisinde, Albaraka Türk ilgili dönem içerisinde ortalama olarak net kar payının toplam aktife oranı en düşük bankadır.

Kar payı dışı gelirlerin toplam aktife oranı incelendiğinde, bu oranın çalışma kapsamındaki bankalar için ortalama değerlerinde dalgalı olmakla beraber bir düşüş görülmektedir. Kuveyt Türk'ün kar payı dışı gelirlerinin toplam aktife oranında incelenen dönem içerisinde ortalama olarak önde olduğunu söylemek mümkündür. Albaraka Türk'ün kar payı dışı gelirlerin toplam aktife oranında dönemin ortalaması olarak Kuveyt Türk'ün ardından ikinci konumdadır. İncelenen bankalar içerisinde, Türkiye Finans'ın kar payı dışı gelirlerin toplam aktife oranı ilgili dönem içerisinde en düşük ortalamaya sahip bankadır.

Kar payı gelirleri ile kar payı dışı gelirlerin toplamından oluşan faaliyet gelirlerinin toplam aktiflere oranı incelendiğinde, incelenen dönemde dalgalı olmakla birlikte hafif bir düşüş göstermektedir. Faaliyet gelirlerindeki bu düşüş, daha çok kar payı dışı gelirleri toplam varlıklara oranındaki azalmadan kaynaklanmıştır. Türkiye Finans ile Kuveyt Türk'ün faaliyet gelirlerinin toplam aktiflere oranı birbirine yakın seyretmiştir. Ortalama olarak Albaraka Türk, faaliyet gelirlerinin toplam aktife oranında en düşük değere sahiptir.

İncelenen katılım bankaların diğer faaliyet giderleri/ toplam faaliyet gelirleri oranına bakıldığında, ortalama olarak bankaların bu dönemde, oranlarında bir düşüş eğilimi görülmektedir. Türkiye Finans, incelenen dönem itibariyle ortalama olarak en düşük diğer faaliyet giderleri/ toplam faaliyet gelirleri oranına sahiptir. Türkiye Finans'ı sırasıyla, Kuveyt Türk ve Albaraka Türk izlemektedir. Türkiye Finans'ın faaliyet gelirlerinde Kuveyt Türk'e yakın bir değerde olması ve faaliyet gelirlerinin daha küçük bir kısmını diğer faaliyet giderlerine harcamasına rağmen aktif karlılıkta en düşük ortalamaya sahip banka olmasında diğer bir önemli gider kalemi olan kredi değer düşüklüğü karşılığı etkili olmuştur.

İncelenen özel katılım bankalarına ait kredi değer düşüklüğünün toplam faaliyet gelirleri ortalama olarak ilgili dönemde artış göstermiştir. Türkiye Finans, incelenen bankalar içerisinde ortalama olarak kredi değer düşüklüğü karşılığının faaliyet gelirlerine olan oranının en yüksek olduğu katılım bankasıdır. Albaraka Türk 2016 yılında kredi değer düşüklüğü oranı artış gösterse de, ilgili dönemde

ortalama olarak incelendiğinde en düşük orana sahiptir. Kuveyt Türk ise 2016 yılında, dört çeyreğin ortalamalarına bakıldığında, en düşük kredi değer düşüklüğü giderlerinin faaliyet gelirlerine oranı en düşük olan bankadır. Bu durum bankanın karlılığına pozitif yansımıştır.

Özel katılım bankalarının son dönemlerde başarı grafiğinin düşme eğilimine girmesinin nedeni olarak kamu katılım bankalarının kurulmuş olması ve pazar payını artırmaya başlamış olduğu söylenebilir. Kamu katılım bankaları müşterilerinin ne kadarının geleneksel bankalardan, ne kadarının da özel katılım bankalarından oluştuğu ayrı bir araştırmanın sonucu olarak ortaya koyulabilir.

KAYNAKÇA

- Cihangir, M. & Gemici, E. (2017). Finansal Cehaletten Finansal Okuryazarlığa. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ece, N. (2011). Dünya’da Ve Türk Bankacılık Sektöründe İslam Bankalarının Gelişimi. Akademik Bakış Dergisi, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, (25), 1-17.
- Kalaycı, İ. (2013). Katılım Bankacılığı: Mali Kesimde Nasıl Bir Seçenek?. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 9(19), 51-74.
- Özulucan, A., & Deran, A. (2009). Katılım Bankacılığı ile Geleneksel Bankaların Bankacılık Hizmetleri ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Karşılaştırılması/The Comparison of Participation Banking and Traditional Banking on the Perspective of Banking Services and Accounting Applications. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(11).
- Parlakkaya, R. Ç., & Akten, S. (2011). Finansal rasyoların katılım bankaları ve geleneksel bankalar arasında bir tasnif aracı olarak kullanımı: Türkiye örneği. Ege Akademik Bakış, 11(3), 397-405.
- TKBB (2016). Türk Finans Sisteminde Katılım Bankacılığı, http://www.tkbb.org.tr/Documents/Yonetmelikler/T%c3%bcrk_Finans_Sisteminde_Kat%c4%b1l%c4%b1m_Bankac%c4%b1l%c4%b1c4%9f%c4%b1_2016.pdf, Erişim Tarihi: 06.05.2017
- TKBB, Katılım Bankaları 2015. http://www.tkbb.org.tr/Documents/Yonetmelikler/KATILIM_2015_TR_final.pdf, Erişim Tarihi: 06.05.2017
- TKBB, Türkiye Katılım Bankaları 2014. http://www.tkbb.org.tr/Documents/Yonetmelikler/KATILIM_2014_TR_final.pdf, Erişim Tarihi: 05.05.2017
- Toraman, C., Ata, H. A., & Buğan, M. F. (2015). MEVDUAT VE KATILIM BANKALARININ KARŞILAŞTIRMALI PERFORMANS ANALİZİ.
- Ernst&Young (2016), World Islamic Banking Competitiveness Report 2016 New Realities and New Opportunities, [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-world-islamic-banking-competitiveness-report-2016/\\$FILE/ey-world-islamic-banking-competitiveness-report-2016.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-world-islamic-banking-competitiveness-report-2016/$FILE/ey-world-islamic-banking-competitiveness-report-2016.pdf), Erişim Tarihi: 03.05.2017